

Het pestprotocol

Rotterdam, 29 november 2012

Dit protocol is tot stand gekomen door medewerking van ouders, kinderen en door samenwerking met het team van SBO de Koppeling.

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	
2.	Doel pestprotocol	
3.	Pesten wat is dat	
4.	Risicofactoren	
5.	Signalen	
6.	Gedragsregels a. Regels buiten de klas voor iedereen. b. Regels in de klas	
7.	Aanpak van pestgedrag	
8.	Consequenties van pestgedrag	
9.	Begeleiding voor de leerling die pest	
10.	Begeleiding voor de gepeste leerling	
11.	Adviezen aan ouders	
12.	Handtekening namens: team, medezeggenschapsraad, het bestuur, de leerlingen.	

1. Inleiding

Pesten is een proces. Wat gebeurt er in dit proces. In dit pestprotocol hebben we het echt over pestgedrag. We realiseren ons dat hier wat aan vooraf gaat en we ook in die fase alle betrokkenen goed moeten informeren.

2. Doel pestprotocol

Dit pestprotocol heeft als doel:

Het voorkomen van pesten

Alle kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich kunnen richten op hun taken op school en vriendschappen. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen, stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan! Het voorkomen van pesten is dan ook heel belangrijk en daarom gaat een gedeelte van dit pestprotocol over de preventie.

Het stoppen van pesten

Mochten we toch met pesten te maken hebben dan biedt dit protocol handvatten om daarmee om te gaan, het pesten te stoppen en de situaties zo goed mogelijk op te lossen.

Duidelijkheid

Door regels en afspraken zichtbaar te maken, kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, naar personeel stappen om aan te geven als iets niet loopt. Daarnaast proberen we met dit protocol een basis te leggen voor het omgaan met pesten. Dit betekent dat er in de basis dezelfde regels en consequenties gelden. Wel kan in iedere situatie op een andere manier gewerkt worden aan een oplossing.

3. Pesten wat is dat?

Pesten is schadelijk. Maar plagen mag wel. Maar waar ligt de grens tussen plagen en pesten?

Wat is plagen?

Plagen gebeurt een enkele keer, spontaan en het duurt niet lang. Bij plagen zijn de kinderen gelijk aan elkaar; er is geen machtsverhouding. De rollen liggen niet vast: de ene keer plaagt de één, de andere keer plaagt de ander. Plagen gebeurt zonder kwade bijbedoelingen en is daarom vaak leuk, plezierig en grappig. Bij plagen loopt de geplaagde geen blijvende psychische en/of fysieke schade op en is in staat zich te verweren.

Wat is ruzie?

Ruzie is een situatie of verschijnsel waarbij mensen onenigheid met elkaar hebben, wat gepaard kan gaan met over en weer schelden, het elkaar de schuld van iets geven, zwartmakerijen, of zelfs fysiek geweld.

Ruzies kunnen van zeer korte aard zijn, maar ook jarenlange ruzies kunnen voorkomen.

Wat is pesten?

Iemand wordt getreiterd of is het mikpunt van pesterijen als hij of zij herhaaldelijk en langdurig blootstaat aan negatieve handelingen verricht door één of meerdere personen.

Bij pesten zijn de partijen niet gelijk. Het is steeds hetzelfde kind dat wint en hetzelfde kind dat verliest. Vaak gebeurt pesten niet één keer, maar is het gepeste kind steeds weer de klos. Het sterkere kind, de pester, heeft een grotere mond en anderen kijken tegen hem of haar op. De pestkop heeft geen positieve bedoelingen, wil pijn doen, vernielen of kwetsen. Het gepeste kind voelt zich eenzaam en verdrietig, hij of zij is onzeker en bang.

Direct en indirect pesten

Pesten kent verschillende vormen. Een directe vorm van pesten is een openlijke, zichtbare aanval op een ander. Uitschelden, schelden en beschuldigen zijn voorbeelden van directe en verbale agressie. Bij indirect pesten wordt iemand bijvoorbeeld op een niet zichtbare en onduidelijke manier buitengesloten door een groep. Een relationele manier van pesten houdt in dat relaties en vriendschappen worden gemanipuleerd om iemand emotioneel te kwetsen. Dat kan zowel direct als indirect gebeuren.

Digitaal pesten

Een ander onderscheid is dat tussen pesten in het dagelijks leven en pesten via nieuwe communicatiemiddelen. Bij digitaal pesten of cyberpesten gebruiken kinderen of jongeren het internet of hun mobiele telefoon. Voorbeelden zijn een anoniem mailtje sturen, iemand uitschelden via facebook of een beledigende whatsapp sturen. Bij cyberpesten is fysieke kracht minder belangrijk. Het pesten kan zelfs anoniem plaatsvinden. Doordat de pester niet direct ziet hoe het slachtoffer reageert, beseft hij bovendien minder goed hoe kwetsend zijn boodschappen zijn. Daardoor kan het pesten harder aankomen dan de bedoeling was.

4. Risicofactoren

Dit is een school voor speciaal basisonderwijs. Alle kinderen vinden iets moeilijk. Bijvoorbeeld om ruzies op te lossen, grapjes herkennen, stoppen als iemand het aangeeft of op de juiste wijze opkomen voor jezelf.

Slachtoffer

Kinderen worden vaak gepest als zij fysiek of emotioneel zwak zijn of afwijken van de 'norm', bijvoorbeeld omdat een kind stottert of een accent heeft. Ook als een kind geen goede lichamelijke hygiëne heeft, kan dit leiden tot pesten.

De Pester

Pesters kunnen zich vaak slecht inleven waardoor zij zich nauwelijks verantwoordelijk voelen voor hun daden.

Samenspelen vraagt nogal wat vaardigheden zoals inleven in de ander, delen, overleg, tegen je verlies kunnen, goede spelregels maken en je aan spelregels houden.

Omgevingsfactoren

Kinderen kunnen agressie die zij thuis zien nadoen. Daarnaast wordt de kans dat kinderen gaan pesten groter als ouders weinig bij hen betrokken zijn, hen afwijzen en verwaarlozen of te weinig toezicht houden.

De aanwezigheid van een vriendengroep die toekijkt en niet optreedt tegen het pesten, vergroot de kans dat het pesten doorgaat.

De kans op pesten en agressief gedrag is groter op scholen met te weinig duidelijke gedragsregels, gering toezicht en een gebrek aan individuele benadering. Door op school een sfeer te creëren waarin harmonie en respect voor elkaar centraal staan kan het pesten worden omgevormd tot socialer gedrag.

Het zien van agressief gedrag op televisie kan bij sommige kinderen tot agressie leiden.

Beperking

Soms zorgt de beperking van een kind ervoor dat de oplossing niet duurzaam is en het gedrag steeds blijft terug keren. Het is bij kinderen met een beperking van belang om veel te herhalen om een gedragsverandering te laten plaatsvinden. Dit kost tijd en is meestal niet in een week aangeleerd.

5. Signalen

Signalen thuis:

- Weerstand om naar school te gaan, doen alsof ze ziek zijn
- Lichamelijke klachten
- Vaak huilen
- Slaap en eet problemen
- Buikpijn (lichamelijke klachten)
- Zijn er vriendschappen

Signalen school:

- Leerling heeft weinig relaties
- Leerling blijft altijd als laatste over als er gekozen wordt
- Leerling komt klagen en schakelt vaak hulp van de leerkracht in
- Leerling komt nooit naar de leerkracht toe

Pestsituaties kunnen zijn:

- altijd een bijnaam geven, nooit bij de eigen naam noemen
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken/kapot maken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- stoken in relaties
- vervelende dingen rondvertellen

6. Gedragsregels

De school leert de kinderen vriendelijk met elkaar om te gaan en elkaar te respecteren en te accepteren.

De school wil een veilige plek voor iedereen zijn. Orde, rust en regelmaat bevorderen het welzijn van de kinderen.

Er zijn duidelijke regels en afspraken in omgang met elkaar.

We hebben respect voor elkaar. We houden rekening met elkaar. Alle mensen op school zijn verschillend maar wel even belangrijk. Je hoeft geen vrienden te zijn met iedereen, maar je doet wel beleefd.

De school heeft afspraken en regels die gelden voor iedereen. (Zie de schoolgids)

We hebben respect voor elkaar. We houden rekening met elkaar. Alle mensen op school zijn verschillend maar wel even belangrijk. Je hoeft geen vrienden te zijn met iedereen, maar je doet wel beleefd.

Als je problemen hebt met een ander kind, dan probeer je er samen over te spreken. Lukt dit niet, dan vraag je hulp aan een leerkracht op het plein. Reageren met geweld is altijd fout. Blijf van andermans lijf en spullen af. Als een ruzie is opgelost stoppen we erover.

Iedereen is verantwoordelijk voor zijn eigen gedrag. Regels zijn van en voor iedereen.

Overtreden van regels en afspraken kan vervelende gevolgen hebben. Een ander heeft er last van en jijzelf ook. Vaak lichten we je ouders in. Vaak kost het je vrije tijd.

7. Aanpak van pestgedrag

De aanloop tot pestgedrag is een proces. In dit proces is het belangrijk dat leerkrachten, leerlingen en ouders alert zijn op signalen en daarnaast met elkaar een goed klimaat scheppen. Het risico om gepest te worden, wordt hierdoor kleiner. Voorkomen is beter dan genezen! Tijdens de eerste schoolweken werken we met 'grip op de groep' om de groep zo positief mogelijk te beïnvloeden!

Preventieve maatregelen

Op verschillende wijzen, geven wij kinderen handvatten om respectvol om te gaan met anderen met behulp van voorbeeldgedrag, lessen sociale vaardigheden via de leefstijlmethode en de anti pestweek, rots en watertraining.

Zowel de school als geheel als iedere leerkracht afzonderlijk probeert pesten te voorkomen. Ook ouders en leerlingen kunnen meehelpen om pesten te voorkomen.

Preventie op schoolniveau:

- Iedereen binnen de school probeert bij iedere situatie een voorbeeld te zijn voor de leerlingen hoe je op een respectvolle manier met elkaar kan omgaan.
- Laat een leerling dit gedrag zien dan versterken we dit door een compliment uit te delen.
- Streven naar goed pedagogisch klimaat.
- Leerlingen veiligheid bieden.
- Leerkrachten en medewerkers van de school zijn betrokken bij leerlingen, nemen kinderen serieus en bieden individuele aandacht.
- Regelmatig terugkerend behandelen van onderwerpen op ieder niveau.
- Duidelijke regels opstellen

Preventie op leerkrachtniveau:

- Leerlingen duidelijk maken dat signaleren van pesten doorgegeven moet worden.
- Leerkrachten nemen stelling tegen pesten, de leerkrachten bieden structuur
- Leerkrachten geven een goed voorbeeld door op een respectvolle en rustige manier om te gaan met de leerlingen, ouders en collega's.
- Er zijn gedragsregels voor leerlingen opgesteld door het team
- Leerkrachten stellen met de leerlingen gedragsregels op en zien toe op de naleving daarvan.
- Van elke leerkracht wordt verwacht, dat hij/zij werkt aan positieve groepsvorming (met behulp van grip op de groep):
- Respect voor elkaars mogelijkheden en onmogelijkheden;
- Samenwerken, elkaar helpen;
- Respect voor elkaars spullen;
- Niemand buitensluiten;
- Naar elkaar luisteren bij beurten, spreekbeurten;
- Ruzies uitpraten, goed maken, en dergelijke.
- Registratie in het logvel
- Incidenten bespreken met ouders

- Leerkrachten reflecteert met leerling op een lastige situatie en geeft feedback en successen worden beloond.
- Het is de taak van de leerkracht om leerlingen handvatten te geven hoe zij ruzie/pestsituaties op een goede manier kunnen doorgeven aan een leerkracht.
- De leerkracht zal bij vermoeden van een pestsituatie, dit bespreken in het team.

Op leerlingniveau:

- Doorgeven van pest/ruzie situaties aan de leerkracht, directie of maatschappelijk werk
- Voor elkaar opkomen
- Medeverantwoordelijk voor een goede sfeer in de klas
- Probeer klasgenoten niet buiten te sluiten.

Op ouder niveau:

- Zorg voor betrokkenheid en veiligheid voor je kind
- Luister naar uw kind en neem uw kind serieus
- Neem contact op met school, vertrouwenspersoon of maatschappelijk werk als uw kind thuiskomt met een naar verhaal.
- Let op genoemde signalen en risicofactoren bij uw kind en bespreek deze met school.
- Deel complimenten uit bij goed gedrag!

STAPPEN

Pesten is een proces, eerst signaleren, inbrengen in team. Als er pestgedrag wordt gesignaleerd betekent dit dat er al meerdere incidenten zijn geweest en dat een leerling structureel wordt gepest. Bij pesten worden de volgende stappen genomen

Stap 1

De leerkracht, medewerker neemt incident serieus en gaat in gesprek met alle partijen om een goed beeld te krijgen van de situatie.

Stap 2

Betrokkenen worden geïnformeerd. De peestsituatie wordt ingebracht in het team en alle ouders worden geïnformeerd. Zo nodig wordt de orthopedagoog ingeschakeld voor een verheldering van de inschatting van de situatie.

Stap 3

Daarna ga je acties afspreken: ouders worden betrokken, met kinderen in gesprek en de straf en oplossingen bepalen. Hierbij kunnen ook professionals van buitenaf worden betrokken.

Stap 4

Binnen een bij stap 3 vastgestelde termijn EVALUEREN en eventueel andere acties afspreken.

De leerkracht biedt altijd hulp aan de gepeste en begeleidt de pester, indien nodig in overleg met de ouders en/of externe deskundigen.

8. Consequenties van pestgedrag.

Er zijn twee soorten pestsituaties. Hier wordt als volgt op gereageerd.

a.

De leerkracht heeft het idee dat er sprake is van onderhuids (niet zichtbaar bijv. via MSN, mail etc.) pesten.

In zo'n geval stelt de leerkracht een algemeen probleem aan de orde om langs die weg bij het probleem in de klas te komen.

b.

De leerkracht ziet dat een leerling wordt gepest
(of een leerling komt het bij hem melden)

Mogelijke consequenties:

- Een of meerdere pauzes binnen blijven;
- Nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn;
- Een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem;
- Door gesprek: bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt;
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde. Gesprekken worden altijd vastgelegd door de leerkracht in de logvellen.
- Elkaar niet tegen komen op het plein.
- De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.
- Extra gesprekken met ouders worden indien nodig ingezet.
 - In extreme gevallen kan een leerling geschorst of verwijderd worden.

9. Begeleiding voor de gepeste leerling

- Medeleven tonen, luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest;
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten;
- Huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken.
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren;
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld :je niet afzonderen;
- Het gepeste kind in laten zien waarom een kind pest;
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil;
- Sterke kanten van de leerling benadrukken;
- Belonen (schouderklopje) als de leerling zich anders/beter opstelt;
- Praten met de ouders van de gepeste leerling en de ouders van de pester(s);
- Het gepeste kind niet 'over'beschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het gepeste kind juist in een uitzonderingspositie, waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen

10. Begeleiding voor de leerling die pest

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/ pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen);
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de gepeste;
- Excuses aan laten bieden;
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de gepeste heeft;
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel;
- straffen als het kind wel pest – belonen (schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt;
- Kind leren om niet meteen kwaad te reageren, leren beheersen, de ‘stopeerst-nadenken-houding’ of een andere manier van gedrag aanleren;
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?;
- Zoeken van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen wel leuk kan zijn;
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD.

11. Adviezen aan ouders

Ouders van gepeste kinderen:

- Houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind en luister naar uw kind
- Pesten kunt u het beste direct met de leerkracht, ouderconsulent, smw of directie bespreken; kom naar school en vraag na wat er is gebeurd
- Door positieve stimulering en zgn. schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt.

Ouders van pesters:

- Neem het probleem van uw kind serieus
- Raak niet in paniek: elk kind loopt kans pester te worden;
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;
- Besteed extra aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.

Alle andere ouders:

- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan;
- Corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem goed gedrag;
- Geef zelf het goede voorbeeld;
- Leer uw kind voor anderen op te komen;
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen.
- Wanneer er op school iets is gebeurd en het is opgelost, kom er dan thuis niet op terug. Opgelost is opgelost!
- Denk er eens over na wat u zoal bespreekt aan tafel, bedenkt u zich dan dat kinderen heel veel horen en opslaan!
- Probeer geen oordeel te hebben over de kinderen en ouders in een peestsituatie of probeer uw oordeel zoveel mogelijk voor uw zelf te houden.